HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הבא על הבהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה. מקרי רובע ומילי מילי קתני לה: **נאשה שני משכבות.** כדכתיב בה[1] משכבי: **ובהמה משכב אחד.** דהא לא כתיב בה משכבי. ולענין רביעה קאמר דהאשה הנרבעת לבהמה מתחייבת אף שלא כדרכה כדרך שהיא מתחייבת בבעילת אדם דאילו בבעילת אדם לא אילטריך לרב נחמן למימר דקראי עובדא ומתני' איכא ורב פפא נמי לא מצי למימר איפכא: **מתקיף לה רב פפא אדרבה אשה דאורחא.** בבעילה אמידעם דאורחא היא מחייב אמידעם אחרינא דהיינו שלא כדרכה[6] לא דאין אורחה דאין הנאתה מרובה: **בהמה דלאו אורחא.** לבא עליה ביאת שניהם שוין: [1] (תניא דלא כתרוייהו): **המערה.** שלא גמר ביאתו איכא למאן דאמר (גיבמות דף נה:) זו נשיקת אבר על הנקב ואיכא למ"ד הערלה זו הכנסת עטרה דהוא דבר מועט אבל יותר הוא על נשיקה מיהו גבי ערוות קיי"ל (שם) הערלה כגמר ביאה דכתיב בנדה[7] את מקורה הערה וילפינן (שם דף ח.) שאר ערוות מנדה בהקישא דר' יוסה כי את כל אשר יעשה מכל התועבות האל[8] הוקשו כולן זה לזה הכא מאי: **משכבי אשה כתב ביה.** בזכר ומאי קא מבעיא ליה כל דמחייב באשה מחייב נמי ביה: **אם אינו ענין.** להך הערלה דכתיבא גבי אחות אמו ואחות אביו דכתיב בהו (ויקרא כ) כי את שארו הערה אם אינו ענין לגופיה דהא אתיא בהקש דנדה ככל שאר ערוות כדפריש תנהו ענין לבהמה: **למה לי למכתביה להערלה דידה גבי חייבי כריתות.** אחות אב ואחות אם אין בהם מיתה: **לכתבה גבי.** חד מערוות של חיוב מיתה: **חייבי דכולי קרא.** דערוות[9] אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה וגו' (שם): **לדרשא אחא.** ביבמות בפרק הבא על יבמתו (דף נד:) דהא כתיב בכל חד וחד באנפי נפשיה בפרשת ערוות באחרי מות[10] והדר כתיב בקדושים תהיו[11]: **קנסתן.** לערתני ששאלתני דבר שאי אפשר: **בקושי.** בקשיו של אבר: **לא משכחת.** שיוכל לכופו[12] לעצמו: **משמש מת.** באבר מת בלא קושי: **למ"ד משמש מת בערוות וכו'.** פלוגתא היא בשבועות בשלהי ידיעות הטומאה (דף יח.): **מחייב אשוכב ואנשכב.** דתרוייהו איתנהו ביה: **עובד כוכבים הבא על הבהמה מהו.** שתקקל הבהמה על ידו גבי ישראל פרשי' בתמני' [נד.] תרי טעמי לפי שבאת לאדם תקלה על ידה ושלא תהא עוברת בשוק לאחר זמן ויאמרו וכו' דהיינו קלון. וגבי עובד כוכבים תקלה איכא דבני נח הוזהרו על הערוות לקמן בפרקין (דף נו.): **קלון ליכא.** דרכן בכך ואין מתביישין ועוד דאקלון דידהו לא חס רחמנא: **אילנות.** של אשירה דכתיב בהו (דברים יב) תשרפון באש אמרה תורה וכו' אלמא תקלה אע"פ שאין קלון דהא אשירה לעובד כוכבים אינה קלון אלא תקלה שאף הם הוזהרו על עבודת כוכבים: **אלא מעתה.** דמשום תקלה לחודא נסקלת: **עובד כוכבים המשתחוה לבהמה.** דאיכא תקלה שהוא נהרג על ידה תתסר הבהמה לישראל בהנאה ונקטלה לבהמה: (ב) **איכא מידי דלישראל לא מיתסר.** בהמתו בהשתחואתו דקיימא לן (תמורה דף כט.) בעלי חיים אין נאסרין מפני עבודת כוכבים דמדאילטריך קרא למיסר נעבד לקרבן גבוה מכלל דלהדיוט שרי: **לישראל נמי תתסר מידי דהוה ארביעה.** דאסרינן לה ומקטלא וכי אילטריך למיסר נעבד לגבוה כגון נעבד על פי עד אחד או ע"פ הבעלים דגברא לא מקטיל ואיהי נמי לא מקטלא דהא רובע ונרבע אסר להו קרא לגבוה וקשיא לן למה לי קרא ממשקה ישראל כתיב [יחזקאל מה] מן המותר לישראל ואוקים בנרבע על פי אחד או על פי הבעלים דגברא לא מקטיל ואיהי נמי לא מקטלא בפרק ששי דתמורה (שם): **אמר אביי זה קלונו מרובה.** שיש כאן קלון שעבר על מצות קונו וקלון שגינה עצמו בדבר מגונה: **וזה קלונו.** דעובד[9] כוכבים מועט. וסבירא ליה לאביי תקלה וקלון בעינן דלית ליה דרב ששת אי נמי סבירא ליה כותיה דמתוך שקלונו מרובה איכא קלון ואפילו מעובד כוכבים ומיהו מאילנות לא גמר לה: **בבעלי חייס קא אמרינן.** דלא מתסרי במלתא זוטרתא: **דהא חס רחמנא.** שהצריך להם ב"ד של עשרים ושלשה והעדאת עדים: **רבא אמר.** להכי לא יליפינן נעבד מנרבע משום דלא נהנית הבהמה מעבירה וגבי עובד כוכבים הבא על הבהמה כרב ששת סבירא ליה דהא איתהניא מעבירה: **מה שמע.** דתקלה בלא קלון מקטיל מדקתני בתמני' תרי בני והויא ריש משנה יתירא דקתני סיפא דבר אחר וכו' ומהך סיפא משמע דתרוייהו איכא דקתני ואיאמרו זו היא היינו קלון ושנסקל היינו לריש שמע מינה תקלה גרידתא דוקא נקט בלא קלון כגון עובד כוכבים דהא ליכא למימר תנא ריש תקלה וסיפא קלון למימרא דתרוייהו בעינן דהא מדסיפא שמע מינה:

ה"ג

אדרבה אשה דאורחה בו'. הא פשיטא בכולה הש"ס דבאשה מתחייב אשני משכבות דמשכבי אשה כתיב אלא רב פפא ה"ק אם יש לחלק בין אשה לבהמה איפכא הוה ליה למימר: **זה** קלונו מרובה. פ"ה דס"ל לאביי דבעינן תקלה וקלון ולית ליה דרב ששת דמחייב בהמה הנרבעת לעובד כוכבים מ"נ אית ליה אלא דס"ל מתוך שקלונו מרובה איכא קלון לעובד כוכבים ומאילנות לא גמיר ופי' דוחק דמשמע דלשנויי מילתא דרב ששת בא דמחייב אע"ג דליכא קלון לעובד כוכבים ועוד קשה היאך פשיט רב ששת מאילנות שטעונין שריפה משום תקלה לחודא הכי נמי לבהמה הנרבעה עובד כוכבי' הא ודאי פשיטא דאיכא למימר משתחוה לבהמה תוכיח דאיכא תקלה לחודה ושריא כדמסיק משום דחס רחמנא אבעלי חיים וה"ה בנרבעה דליכא למילף מאילנות וי"ל דהכי פשיט כי היכי דגבי אילנות השוה הכתוב של עובד כוכבים לשל ישראל אע"ג דבישראל איכא תקלה וקלון ובשל עובד כוכבים ליכא אלא תקלה לחוד ה"נ גבי בהמה יש להשוות נרבע לעובד כוכבים לנרבע לישראל אע"ג דבישראל איכא תקלה וקלון ובעובד כוכבים ליכא אלא תקלה לחודה ופריך עובד כוכבים המשתחוה לבהמתו תתסר וניקטלה משום תקלה לחודה ומשני ומי איכא מידי כו' הא לא אסרינן נרבעת לעובד כוכבים אלא כדי להשוותה לנרבעת לישראל ופריך ישראל גופיה תיתסר מידי דהוה ארביעה וכיון דנאסור נעבד לישראל משום תקלה וקלון כמו ברביעה נאסור נמי נעבד לעובד כוכבים אפילו משום תקלה לחודה ומשני זה קלונו מרובה אין כלומר נעבד לישראל קלונו מרובה ונעבד לנרבע לישראל קלונו מרובה ונעבד לישראל תקלה איכא וקלון מרובה ליכא:

וחייבין

נח א מיי' פ"ו מהלכות מיסורי ביאה הלי"ד:
נט ב מיי' שם הלכ"ז:
ס ג מיי' שם הלי"ו [עור אה"ע סי' כז]:
סא ד מיי' פ"ע מהלכות מלכים הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הוּא: ויקרא יח כב
2. וְעֶרְוַת אֲחוֹת אִמְּךָ וַאֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה כִּי אֶת שְׁאֵרוֹ הֶעֱרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ: ויקרא כ יט

מוסף רש"י

משמש מת. באבר מת בלא קושי דאין לאוי להזמיע (יבמות נה:).

רבינו חננאל (המשך)

הגיד. אמר רבא זאת אומרת משמש מת בעריות פטור ואביי אמר לעולם משמש מת בעריות חייב והכא היינו טעמא דפטור משום דאונס הוא. אליבא דאביי דאמר חייב מערה בעצמו חייב שתים. אחת משום שוכב ואחת משום נשכב. בעו מיניה מרב ששת נכרי הבא על הבהמה תיהרג הבהמה אי לא. טעמא מאי נהרגת משום דאירע תקלה על ידה ליהרג בני אדם. וקלון כדי שלא תהא בהמה זו עוברת בשוק ואו' זו היא שנסקל פלוני על ידה והכא תקלה איכא שהרי (שהרג) [נהרג] הרובעה אבל קלון ליכא (קלון) דעכו"ם ליכא קלון או דילמא תקלה אע"ג דליכא קלון נהרגת. אמר להו תניתוה ומה אילנות כגון אשרה שאין אוכלין ולא שותין ולא מריחין שבאת תקלה על ידן ונתחייבו עובדיהן אמרה תורה השחת שרוף וכלה. המתעה חבירו מדרך חיים לדרכי מיתה לא כ"ש ומסקנא הכי דאפילו תקלה בלא קלון נהרגין ואקשינן אי הכי דחיישי לתקלה בלא קלון וקטלינן. עכו"ם שהשתחוה לבהמתו תיאסר הבהמה ותיהרג ודחינן והלא נעבד כי האי גוונא לישראל לא קטלינן לבהמה בהמה דעכו"ם קטלינן ליה מי איכא מידי דלישראל לא מקטיל ובעכו"ם מקטיל ואמרינן בהמה של ישראל תיהרג הנעבדת כמו שנהרגת הנרבעת ודחינן קלון הרובע מרובה מן העובד. רבא אמר אמרה

רבינו חננאל

ריום א': והבא על הבהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה והאשה המביאה בהמה עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייבין. אמר רבא המערה בזכור חייב מאי טעמא משכבי אשה כתב. המערה בבהמה נמי חייב. אתיא בהקישא. כדאמרינן הערלה דכתיבא גבי אחות אביו ואחות אמו דלא צריכא דהא איתקוש להערלה דנדה תניהו להערלה דבהמה ואסיק' דהאי קרא וערר' אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה עונם ישאו כולה קרא לדרשא הוא דאתא ומפורש ביבמות פ' הבא על יבמתו בתחלתו: בעי רב אחדבוי המערה בעצמו מהו ואמר רב אשי מערה בעצמו בקישוי לא משכחת לה כלומר בקישוי גיד לא משכחת לה כי משכחת לה במשמש מת פי' גיד בלא קישוי נקרא מת ומאן דאמר משמש מת בערוות חייב כו' וזה מפורש בשבועות פרק ידיעות הטומאה באחריתו בגמרא זו היא מצות עשה שבמקדש דתנינן איזו היא מצות עשה שבנדה שחייבין עליו היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמיתי פירש מיד חייב שיציאתו הנייה לו כביאתו. היכי עביד אמר רב הונא משמיה דרבא נועץ בפרנין בקרקע עד שימות. פי' שימות

מסורת הש"ס

(א) רש"ל מ"ז, ב) יבמות נד:, ג) קידושין כו: [ועמ"ש בס"ד שם שר"מ פירש קבסתן גנבת דעתנו וכדלמר' נמצא גנב ר' קניוסטוס והערוך המליך עוד סוף דבריו כאדם שמראה את חבירו דבר מטונף וכו' ע"ש ו"ל הרב אלפס בב"ב פ"ה דף קלח. קבסתן כלומר הפכתה את בני מעי להקיא], ד) [יבמות נה: שבועות יח.], ה) [עיל נד.], ו) [ויקרא יח], ז) (רש"ל מוחק זה), ח) [ויקרא כ], ט) [ויקרא יח], י) בס"א: דערות, כ) [ויקרא יח], ל) [שם כ], מ) בס"א: לכופפו, נ) בס"א: דעבודת,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מתקיף וכו' אלא כדרכה דאין אורחא לא דאין: (ב) ד"ה מי איכא מידי:

רבינו חננאל

(ג) חד מערוות של חיוב מיתה: **דכולי קרא.** דערוות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה וגו' (שם): **לדרשא אחא.** ביבמות בפרק הבא על יבמתו (דף נד:) דהא כתיב בכל חד וחד באנפי נפשיה בפרשת ערוות באחרי מות (ד) והדר כתיב בקדושים תהיו (ה): **קנסתן.** לערתני ששאלתני דבר שאי אפשר: **בקושי.** בקשיו של אבר: **לא משכחת.** שיוכל לכופו (ו) לעצמו: **משמש מת.** באבר מת בלא קושי: **למ"ד משמש מת בערוות וכו'.** פלוגתא היא בשבועות בשלהי ידיעות הטומאה (דף יח.): **מחייב אשוכב ואנשכב.** דתרוייהו איתנהו ביה: **עובד כוכבים הבא על הבהמה מהו.** שתקקל הבהמה על ידו גבי ישראל פרשי' בתמני' [נד.] תרי טעמי לפי שבאת לאדם תקלה על ידה ושלא תהא עוברת בשוק לאחר זמן ויאמרו וכו' דהיינו קלון. וגבי